

7. REKTORSKI FORUM JUGOISTOČNE EUROPE I ZAPADNOG BALKANA —DEKLARACIJA

UVOD

DATUM/MJESTO

4-5/9/2023

REKTORAT

SVEUČILIŠTA

U RIJECI

Trg braće Mažuranića 10,
Rijeka

Rektorski forum okuplja sveučilišta iz regije jugoistočne Europe i zapadnog Balkana, a posvećen je unaprjeđenju suradnje među sveučilištima i jačanju glasa akademskih institucija u ovom dijelu Europe. Pred nama je dug put do tog cilja, a izazove nalazimo u nedostatku kritične mase zainteresiranih i kapacitiranih za provedbu zahtjevnih i kompetitivnih projekata, sklonost otklonima profesionalnim i etičnim poslovnim modelima ili nedostatak interesa za značajniji doprinos regionalnom razvoju.

Deklaracija Rektorskog foruma jugoistočne Europe i zapadnog Balkana

RIJEKA,
5/9/23

Mi, predstavnici sveučilišta okupljeni na 7. Rektorskom forumu jugoistočne Europe i zapadnog Balkana, jednoglasno izjavljujemo da ćemo zajedničkim radom zagovarati unaprjeđenje i jačanje regionalnog i međunarodnog povezivanja te zajedničke inicijative i projekte, podići standarde kvalitete istraživanja i visokog obrazovanja, ali i poboljšati akademsku mobilnost unutar naše mreže institucija. U tu svrhu pozivamo sve relevantne međunarodne dionike da podrže razvoj naših inicijativa koje bi istraživačima i nastavnicima iz akademskog svijeta omogućile veći utjecaj na javnu politiku i, posljedično, unaprijedile sve zemlje, gospodarstva i društva u regiji. Izvrsnost i otpornost sustava znanosti i visokog obrazovanja nužni su preduvjeti za suočavanje s izazovima s kojima se jugoistočna Europa mora nositi.

Rektorski forum nastao je iz ranije inicijative za razvoj suradnje među sveučilištima u regiji, a s ciljem pronalaženja odgovora na zajedničke izazove kroz povezivanje postojećih ljudskih i infrastrukturnih potencijala te daljnju integraciju u Europski prostor visokog obrazovanja (EHEA) i Europski istraživački prostor (ERA). Potpuno smo svjesni vrijednosti Novosadske inicijative i Međunarodnog foruma o reformi visokog obrazovanja unutar okvira Vijeća za regionalnu suradnju i Regionalne platforme za mjerenje i vrednovanje postignuća te suradnju u visokom obrazovanju i istraživanju. Posebno uvažavamo aktivnosti provedene unutar Berlinskog procesa, osobito rezultate Zajedničke znanstvene konferencije u okviru Berlinskog procesa kojima koordinira Leopoldina, a obvezujemo se na sudjelovanje u daljnjim

inicijativama koje olakšavaju suradnju i integraciju u Europsku uniju, okupljajući relevantne nacionalne dionike u obrazovanju i znanosti.

Cijenimo nedavne značajne iskorake u uključivanju sveučilišta zapadnog Balkana i jugoistočne Europe u EHEA-u i ERA-u kroz projekte u okviru programa Obzor Europa i Erasmus+, a posebno naglašavamo potencijal Inicijative europskih sveučilišta (EUI), koja sveučilištima zapadnog Balkana omogućuje punopravno članstvo, a time i njihov angažman u europskoj agendi transformacije sveučilišta. Sveobuhvatan, dugoročni plan istraživačke suradnje EU-a sa zemljama zapadnog Balkana također je opisan u Programu Europske komisije za inovacije, istraživanje, obrazovanje, kulturu, mlade i sport.

Ipak, naša je obveza istaknuti da su izazovi identificirani prije više od deset godina kroz navedene inicijative još uvijek prisutni, što ukazuje na duboku ukorijenjenost izazova koji postaju i kompleksniji. Inovacijski jaz između zemalja EU13 i EU14 ponovno je vidljiv u najnovijoj Europskoj ljestvici uspjeha u inoviranju iz 2023. godine, a znatno je širi u odnosu na zemlje zapadnog Balkana. Naša regija ima slabije rezultate u većini pokazatelja, kao što su ljudski resursi, digitalizacija, intelektualna imovina, ulaganje i veze, utjecaj na zapošljavanje itd. Takve okolnosti značajno utječu na globalnu konkurentnost Europe. Financiranje visokog obrazovanja i istraživanja, posebno na zapadnom Balkanu, i dalje je daleko od potrebnog unatoč iskazanoj predanosti u postizanju europske razine financiranja. Suradnja među sveučilištima u regiji manje je razvijena nego s drugim europskim partnerima. Slijedom toga, sveučilišta u regiji ne mogu postići potrebnu kapacitiranost za kreiranje, prijavu i vođenje složenih i zahtjevnih projekata, a što posljedično slabi njihov doprinos razvoju društava kojima pripadaju. Najtalentiraniji mladi stručnjaci imaju ograničen potencijal za razvoj karijere unutar sustava visokog obrazovanja i znanosti, stoga prilike traže izvan granica regije. Regija bilježi demografske izazove i odljev mozgova, koji prerastaju u strukturnu slabost zemalja u regiji.

Čvrsto vjerujemo da društveni i gospodarski razvoj, a time i održivi mir, nisu mogući ako obrazovanje i istraživanje ne postanu zajednički prioriteti u jugoistočnoj Europi. Pozivamo sve relevantne međunarodne dionike, posebno one iz zemalja zapadnog Balkana koji sudjeluju u Berlinskom procesu, da daju prioritet multilateralnim inicijativama, uključujući i širok raspon dodatnih oblika financiranja koji bi studentima, nastavnicima i istraživačima iz regije omogućili značajniji doprinos globalnim ambicijama Europe. Zagovaramo ciljanu potporu centrima izvrsnosti za razvoj tehnologije, istraživanje i inovacije u regiji, izgradnju kapaciteta osoblja za upravljanje znanosti, uvođenje europske studentske kartice i mobilnost studenata, istraživača i osoblja unutar naše mreže i između različitih gospodarskih sektora svih zemalja članica. Sve to vodi k boljem, na dokazima i stručnosti utemeljenom doprinosu javnim politikama i postupnom smanjenju inovacijskog i razvojnog jaza.

Mi, predstavnici sveučilišta iz cijele regije jugoistočne Europe i zapadnog Balkana, izjavljujemo da ćemo nastaviti predano razvijati Forum kao platformu koja razvija koncepte, koordinira mjere i zajedničkim snagama zagovara europsku integraciju i regionalnu suradnju. Kao jedinstvena, regionalna platforma pozivamo sve relevantne međunarodne dionike da Rektorski forum prihvate kao partnera za provedbu politika i inicijativa visokog obrazovanja i istraživanja u jugoistočnoj Europi i zapadnom Balkanu.

Opća skupština Rektorskog foruma jugoistočne Europe i zapadnog Balkana

rujan 2023., Rijeka